

Інститут
обдарованої дитини
НАПН України

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Створення та реалізація освітніх програм для
обдарованих дітей»

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Спеціальність	011 «Освітні, педагогічні науки»
Спеціалізація / освітньо-наукова програма	«Освіта та розвиток обдарованої особистості»
Компонент освітньо-наукової програми	Навчальна дисципліна за вибором аспіранта
Курс/Семестр	2/3
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / загальна кількість годин	3/90 годин
Вид занять	лекції, семінарські, самостійна робота
Мова викладання	українська
Форми поточного та підсумкового контролю	Оцінювання індивідуальних навчально-дослідних завдань, усна та письмова форма контролю, заліковий контроль
Викладач	Поліхун Наталія Іванівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник np.iod@ukr.net Постова Катерина Григорівна, кандидат психологічних наук kateruna_p@ukr.net
Консультації	Здійснюються за запитом здобувачів
Анотація дисципліни	Робоча програма навчальної дисципліни «Створення та реалізація освітніх програм для обдарованих дітей» для аспірантів, які навчаються за галуззю підготовки знань 01 «Освіта/Педагогіка» зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» освітньо-наукової програми «Освіта та розвиток обдарованої особистості» спрямована ознайомити аспірантів з теоретичними та практичними результатами досліджень вітчизняних та зарубіжних спеціалістів з диференціації освіти, зокрема освіти обдарованих дітей. Сприяє забезпеченню оволодіння необхідними знаннями з створення та реалізації освітніх програм для обдарованих дітей.
Мета викладання дисципліни	Ознайомити аспірантів з теорією та практикою створення та реалізації освітніх програм для обдарованих дітей. Сприяти опануванню технологією створення освітніх програм для обдарованих дітей та організаційними засадами щодо їх реалізації.

<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Опрацювання лекційних матеріалів та використання основних їх положень в процесі семінарських занять та виконанні самостійних завдань. Ознайомлення з положеннями основних та додаткових інформаційних джерел. Самостійна робота над пошуком літератури з проблематики семінарських та самостійних завдань. Аналіз та порівняння вкладу зарубіжних та вітчизняних дослідників у створенні та реалізації освітніх програм для обдарованих дітей.</p> <p>Формулювання власних підходів до створення та реалізації освітніх програм для обдарованих дітей (основаної на аналізі літературних даних або власному досвіді). Ознайомлення з прикладами ефективної реалізації освітніх програм з окремих галузей знань та інтегрованих (STEM, STEAM та ін). Створена програма для обдарованих дітей з описаними формами реалізації в освітньому процесі з урахуванням умов освітнього середовища. Визначено тип програми з використанням класифікації освітніх програм для обдарованих дітей, обґрунтовано обраний напрям та зміст програми, визначено мету, завдання та складові освітньої програми.</p> <p>Спланована програма реалізації освітньої програми для обдарованих дітей в освітньому процесі з урахуванням особливостей матеріального, навчально-методичного, кадрового та організаційно-методичного забезпечення.</p>
<p>Набуті компетентності</p>	<p>Загальні (ЗК):</p> <p>ЗК-3. Здатність до формування, абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу, оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей / креативності при вирішенні дослідницьких і практичних завдань.</p> <p>ЗК-6. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології в науково-педагогічній діяльності.</p> <p>Спеціальні (СК):</p> <p>СК-1. Здатність здобувати глибинні знання у галузі обдарованості / обдарованості особистості.</p> <p>СК-3. Здатність розробляти і застосовувати методологію, визначати стратегію і план дій дослідження та моделювати, реалізовувати і розвивати процес вирішення нових наукових педагогічних проблем і задач в області обдарованості.</p> <p>СК-4. Здатність створювати та управляти освітніми і професійно-педагогічними / творчими проєктами у галузі обдарованості / обдарованості особистості.</p> <p>СК-8. Здатність здійснювати освітньо-наукову діяльність у сфері педагогіки та психології обдарованості на всіх освітніх рівнях.</p> <p>СК-10. Здатність оволодівати професійними вміннями в роботі з обдарованими дітьми різних вікових категорій, надавати ефективні психолого-педагогічні послуги і толерантно ставитися до колег та обдарованих учасників освітнього процесу.</p> <p>Очікувані програмні результати навчання (ПРН):</p> <p>ПРН-3. Вміти здійснювати систематичний огляд, системний аналіз, креативний дослідницький синтез нових знань та складних ідей, їх критичне осмислення й усвідомлення для проведення педагогічних досліджень; вміти розробляти та реалізовувати проєкти, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання і професійну практику та розв'язати значущі педагогічні проблеми; володіти навичками вирішення</p>

	<p>наукових і/або освітніх проблем на міжнародному рівні; вміти ініціювати інноваційні комплексні проєкти; вміти приймати стратегічні рішення; оцінювати ризики; виявляти лідерство та повну автономність і відповідальність під час їх реалізації.</p> <p>ПРН-6. Вміти застосовувати глибинні знання зі спеціалізації «Освіта та розвиток обдарованої особистості», спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, за якою здобувач вищої освіти проводить дослідження; засвоювати основні концепції в практичній педагогічній діяльності, вирішувати теоретичні і практичні проблеми; оволодіти термінологією з досліджуваного наукового напрямку.</p> <p>ПРН-8. Вміти розробляти і управляти освітніми і професійно-педагогічними проєктами зі спеціалізації «Освіта та розвиток обдарованої особистості» спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.</p> <p>ПРН-9. Вміти вибирати і доречно використовувати теоретичні (якісні) і релевантні критеріям і показникам емпіричні методи педагогічного дослідження; застосовувати методи діагностики обдарованості, статистичної обробки емпіричних даних; вибирати або створювати ефективні методики емпіричного педагогічного дослідження відповідно до критеріальних показників наукової розвідки у сфері обдарованості.</p> <p>ПРН-13. Вміти виявляти гнучкість у пристосуванні до трансформаційних процесів у професійно-педагогічній сфері, проявляючи адаптивні стратегії і тактики професійної поведінки, переосмислюючи традиційні та застосовуючи в оптимальному поєднанні усталені й інноваційні підходи; виявляти готовність і спроможність викладати, стажуватися в іншому закладі вищої освіти на території України чи поза її межами, без відрахування чи звільнення з основного місця навчання.</p>				
<p>Структура навчальної дисципліни</p>	<p>Назви тем</p>		<p>Кількість годин</p>		
		<p>усього</p>	<p>усього</p>		
			<p>лекції</p>	<p>семінарські</p>	<p>самостійна робота</p>
	<p>Тема 1. Освітні програми для обдарованих дітей</p>	<p>23</p>	<p>4</p>	<p>4</p>	<p>15</p>
	<p>Тема 2. Зміст освітніх програм для обдарованих дітей</p>	<p>23</p>	<p>4</p>	<p>4</p>	<p>15</p>
	<p>Тема 3. Створення освітніх програм для обдарованих дітей</p>	<p>23</p>	<p>4</p>	<p>4</p>	<p>15</p>
	<p>Тема 4. Реалізація освітніх програм для обдарованих дітей</p>	<p>21</p>	<p>2</p>	<p>4</p>	<p>15</p>
	<p>Всього годин</p>	<p>90</p>	<p>14</p>	<p>16</p>	<p>60</p>
<p>Зміст навчальної дисципліни</p>	<p>Тема 1. Освітні програми для обдарованих дітей Проблеми диференціації шкільної освіти; ефект інверсії обдарованості, елективна диференціація дітей та необхідність розвитку інтелектуальних ресурсів усіх дітей; особливості навчання обдарованих дітей та сучасні уявлення щодо методів їхнього інтелектуального розвитку; новаторський, динамічний характер освітніх програм для обдарованих дітей та основні задачі, які вони вирішують; місія, загальні цілі і цінності освітньої програми з розвитку обдарованості, їхня відмінність від загальноосвітніх програм; освітні програми для</p>				

обдарованих дітей в історичному ракурсі; узгодження практики програмування з концепціями обдарованості; освітні програми закладів спеціалізованої освіти наукового спрямування.

Тема 2. Зміст освітніх програм для обдарованих дітей

Типологія та класифікація освітніх програм для обдарованих дітей; профільна спрямованість освітніх програм для обдарованих дітей; особливості змісту інтегрованої освітньої програми наукового спрямування (STEM, STEAM та ін); формулювання мети і завдань освітньої програми; складові освітньої програми; суб'єкти розроблення та реалізації освітніх програм для обдарованих дітей; вимоги до здобувачів освітніх програм; компетентнісний підхід до формування змісту освітньої програми; вимоги до обов'язкових результатів навчання; формулювання результатів навчання відповідно до вимог державних стандартів базової середньої освіти; оцінювання результатів навчання; види оцінювання; інструменти оцінювання.

Тема 3 Створення освітніх програм для обдарованих дітей

Теоретико-методичні засади створення освітніх програм для обдарованих дітей; організаційні стратегії створення освітніх програм для обдарованих дітей; алгоритм створення освітньої програми для обдарованих дітей; партнерська участь у створенні освітньої програми; основні задачі робочої/авторської групи з розроблення освітньої програми; аналіз соціального замовлення; визначення структури, освітньої програми, загального обсягу навчального навантаження; форми організації освітнього процесу; формулювання змісту і результатів освітньої програми для обдарованих дітей; обґрунтування навчального плану; розроблення методичного супроводу для реалізації освітньої програми; опис та інструменти внутрішнього забезпечення якості навчання; компоненти інклюзії в освітній програмі для обдарованих дітей.

Тема 4. Реалізація освітніх програм для обдарованих дітей

Порядок затвердження та введення в дію освітньої програми; участь стейкхолдерів у реалізації програми; інфраструктурні, кадрові, ресурсні умови реалізації освітньої програми; планування та організація освітнього процесу; інформаційне та навчально-методичне забезпечення; матеріально-технічне забезпечення освітньої програми; кадрове забезпечення освітньої програми; організаційно-методичне забезпечення освітньої програми; ресурсне забезпечення освітньої програми; додаткове фінансування програми; моніторинг результатів реалізації освітньої програми; оцінка ефективності освітньої програми для обдарованих дітей.

Контроль і оцінювання результатів навчання

Принципи, критерії, процедура та шкала оцінювання

Основними принципами оцінювання результатів опанування навчальної дисципліни за вибором є:

- об’єктивності (оцінка має відповідати істинній якості та кількості засвоєних знань, компетентностей і результатів навчання);
- прозорості (максимальній ясності та відкритості процедури, критеріїв і шкал оцінювання результатів навчання);
- систематичності (перевірка якості опанування навчальної дисципліни здійснюється систематично, за кожною темою);
- дієвості (корекція та вдосконалення, за потреби, компетентностей і результатів навчання відповідно до вимог освітньо-наукової програми);
- індивідуального підходу (об’єктивна і справедлива оцінка відповідно до зусиль, затрачених здобувачем PhD, дотриманням ним вимог академічної доброчесності та реальних результатів навчання);
- педагогічного оптимізму (зорієнтованість оцінювання на пошук особистісних ресурсів здобувача PhD у контексті успішного опанування навчальної дисципліни, стимулювання нових досягнень у навчальній роботі).

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача PhD при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів, є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності;
- доказовість висновків та власної позиції, науково обґрунтовані пропозиції щодо розв’язання проблеми в умовах вітчизняної системи освіти, визначення перспектив дослідження;
- вміння застосовувати теоретичні положення в практиці професійної діяльності під час розв’язання індивідуально-дослідницьких завдань, здійснювати аналіз ситуацій педагогічної взаємодії з метою її вдосконалення та корекції.

Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне тематичне тестування і виконання ІНДЗ				Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	Залік	100
20 (10+10)	20 (10+10)	20 (10+10)	20 (10+10)	20	

T1, – номер теми; в дужках вказано: перше число оцінювання ІНДЗ – максимальна оцінка, друге число – максимальна оцінка за поточні форми контролю.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
01-34	F	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

<p>Політика навчальної дисципліни</p>	<p>Політика щодо академічної доброчесності Учасники освітнього процесу у своїй академічній діяльності мають дотримуватись академічної доброчесності з усіх питань цього курсу; посилаються на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; дотримуватись загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки. Порушення академічної доброчесності тягне за собою академічну відповідальність.</p> <p>Політика щодо відвідування занять Відвідування лекцій та семінарських занять з курсу є обов’язковим, воно забезпечує краще розуміння матеріалу, дає можливість простежити зв’язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом, сформуванню системи знань та ґрунтовно підготуватись до заліку та іспиту. За об’єктивних причин (хвороба, стажування тощо) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із викладачем навчальної дисципліни).</p> <p>Політика щодо термінів виконання завдань і перескладання Відтермінування здачі завдань самостійної роботи (презентація, реферат, есе), у випадках вагової причини, може бути дозволене за умови надання необхідної документації. Відтермінування складання заліку та іспиту у випадку вагових причин та їх документального підтвердження може бути дозволене за умови погодження у науково-організаційному відділі Інституту. Проведення навчальних занять, терміни та умови виконання навчальних завдань можуть бути адаптовані до запитів здобувачів освіти із документально підтвердженими особливими потребами. Відповідальністю здобувача освіти залишається вчасне надання таких документів.</p> <p>Політика щодо правил поведінки на заняттях Аспіранти беруть активну участь у всіх видах діяльності на заняттях, виконують навчальні завдання вчасно, відповідно до робочої навчальної програми, активно включаються і за потреби ініціюють спільну (групову роботу) під час семінарських занять. Спілкування учасників освітнього процесу відбувається на засадах партнерських стосунків, взаємодопомоги, толерантності та взаємної поваги.</p>
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p>Методичне забезпечення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Антонова О. Є Теоретичні та методичні засади навчання педагогічно обдарованих студентів / О. Є Антонова [монографія] – Житомир: Видавництво ЖДУ ім.І.Франка, 2007. – 472с. 2. Антонова О. Є. Обдарованість: досвід історичного і порівняльного аналізу: монографія / О.Є. Антонова. – Житомир: ЖДУ, 2005. – 456 с. 3. Поліхун Н. І. Проєкт освітньої програми для закладів спеціалізованої освіти наукового спрямування / Н. І. Поліхун, К. Г. Постова, І. А. Сліпухіна, О. В. Горбань. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020. – 2,0 авт.арк. (рукопис). 4. Поліхун Н. І. Упровадження STEM-освіти в умовах інтеграції формальної і неформальної освіти обдарованих учнів : методичні рекомендації / Н. І. Поліхун, К. Г. Постова, І. А. Сліпухіна, Г. В. Онопченко, О. В. Онопченко. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2019. – 80 с.

5. Поліхун Н. І. Основи наукових досліджень : робочий зошит / Н. І. Поліхун, К. Г. Постова, І. А. Сліпухіна, Г. В. Онопченко, О. В. Онопченко. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2020. – 2,0 авт. арк. (рукопис).

Рекомендована література

1. Гільбух Ю.З. Розумово обдарована дитина. – К., 1993. – 80 с.
2. Горбань Л. Принципи та етапи розроблення освітньої програми спеціалізованої освіти наукового спрямування / Л.В.Горбань // Освіта та розвиток обдарованої особистості : щоквартальний науково-методичний журнал. – Київ : Інститут обдарованої дитини, 2020. – № 4 (79) / IV квартал /2020.– С.38-43.
3. Кабанець, М. М. (2014). Регіональні програми підтримки обдарованих школярів у Луганській області. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. Редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін. Запоріжжя: КПУ. Вип. 36 (89). 473–481.
4. Патрикеева О.О., Василяшко І.П., Лозова О.В., Горбенко С.Л. Упровадження STEM-освіти у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах України: методичний аспект. Рідна школа. 2017. № 9-10 (вересень-жовтень). С. 93-98.
5. Тадеєв П. О. Обдарованість і творчість особистості : американський підхід : монографія / Петро Олександрович Тадеєв. – Т. : Навч. кн.-Богдан, 2008. – 240 с.
6. Beckner W. Needs in Smaller Schools of the United States // Research in Rural Education.– 1985.– Vol. 2.– No. 4.– P. 141–145.
7. Dappen L., Isernhagen J. C. TeamMates: A Model to Support Mentoring in Rural Schools // *Journal of Research in Rural Education.*– 2002.– Vol. 17.– No. 3.– P. 154–161.
8. Dolly J. P., Page D. P. The Lack of Parent Participation in Rural Schools // *Rural Education.*– 1983.– Vol. 1.– No 2.– P. 53–54.
9. Fernandez A. T., Gay L. R., Lucky L. F., Gavilan M. R. Teacher perceptions of gifted Hispanic limited English proficient students // *Journal for the Education of the Gifted.* – 1998. – V. 21. – P. 335–351.
10. Hawkes M., Halverson P. Technology Facilitation in the Rural School: An Analysis of Options // *Journal of Research in Rural Education.*– 2002.– Vol. 17.– No. 3.– P. 162–170.
11. Stake J. E., Mares K. R. Science enrichment programs for gifted high school girls and boys: Predictors of program impact on science confidence and motivation // *Journal of Research in Science Teaching.* – 2001. – V. 38. – P. 1065–1088.
12. Stake J. E., Mares K. R. Science enrichment programs for gifted high school girls and boys: Predictors of program impact on science confidence and motivation // *Journal of Research in Science Teaching.* – 2001. – V. 38. – P. 1065–1088.
13. VanTassel-Baska J. Excellence in educating gifted and talented learners. – Denver: Love, 1997. – 239 p.

Інформаційні ресурси

1. Sciencebuddies (ресурс понад 1200 дослідницьких проєктів з різних галузей знань) – Режим доступу: <https://www.sciencebuddies.org/science-fair-projects/science-projects#browseallprojects>
2. Концепція «Нова українська школа». – Режим доступу:

<https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>

3. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти): Розпорядження Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. № 960-р.

4. Мала академія наук України – Режим доступу: <https://man.gov.ua/>;

5. Методичні рекомендації щодо впровадження STEM-освіти у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах України.. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/56880/

6. Сучасні технології в освіті (імерсивні технології, STEM-освіта, змішане навчання), корисні матеріали, практичні онлайн-інструменти і ресурси – Режим доступу:

https://educationpakhomova.blogspot.com/2022/01/stem-risingstem.html?sref=fb&fbclid=IwAR0W7WCh0eBGCFn9UPgKsk8YHF R6DrIZ132za_vbkYNP_VKZsZ81CauwGd8

7. Юрків Р.С. «Шкільна STEM і STEAM-освіта. Чому вона така популярна?» – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/stattya-shkilna-stem-i-steam-osvita-chomu-vona-taka-populyarna-171479.html>